

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dudu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postu în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Orice inserate, se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 12.

Sibiu, 10/22 Februaru 1879.

Anulu II.

Petitiunea

substernuta Maj. Sale Monarhului de către deputatiunea provinciei metropolitane gr. orientale romanesci, în cestiunea scóloru si a limbei nationale.

„Majestatea Vóstra imperatésca si apostolica regésca, Prea gratiósé Dómne!

Biserica greco-orientale romanésca din Ungari'a si Transilvani'a a comprobata între tóte impregiurarile neclatit'a sa credintia si devotamentu către prea înaltulu tronul Maj. Vóstre în modu asia de eminent, în câtu acésta virtute a sa patriotica stravechia 'ia fostu recunoscuta totu-deauna la prea înaltulu tronul.

Chiaru si astadi, candu acésta biserică isi permite a recurge de a dreptulu la prea înaltulu tronul Majest. Vóstre prin subscribulu corpu alu episcopiloru si prin deputatiunile consistorieloru, într'o cauza ce atinge nu numai interesele proprie essentiali, ci si una din conditiunile de prosperitate a le patriei nóstre, este convinsa, că prin acésta actitudine a sa dictata de sentimentele cele mai leali, isi implinesce numai datori'a profundu simtita către preainaltulu tronul Maj. Vóstre si către iubít'a nóstra patria.

Caus'a ce ne impune noue acestu pasu bine cumpanitu, este una mesura legislativa, planuita de a se introduce în sfer'a instructiunei publice, de a urmare de influentia si asupra scóloru nóstre confessionali; că-ci ori-cátu s'ar para că scopulu enuntiatu alu acelei mesuri este de mare inportantia, dara realisarea ei practica impedează cultur'a generale, din punctu de vedere pedagogicu nici că se póte executa, éra în rezultatele sale se presenta asia, că de una parte între relatiunile de nationalitati ale patriei nóstre póte se traga în urm'a sa una procedura escensiva, éra de alt'a, considerata din punctulu de vedere naturale si instinctivu, alu intereselor pe care le a nationalitatile, póte se nasca temere, neincredere si instrainare nu numai la credintiosii bisericei nóstre, ci si în peptulu celorlalte nationalitati nemagiare, care ar potea usioru se turbure concordia fratiésca si devotamentulu patrioticu atât de doritu pentru popórale din acésta patria, pentru interesele statului, totudeauna, dara mai virtosu acuma, candu situatiunea politica gene-

rale nu prea este senina; prin urmare chiaru si scopulu enuntiatu alu acelu proiectu de lege l'aru impedează, sau tocma l'ar paralisa.

Noi adeca ne-amu informatu din declaratiunea ministrului Maj. V. de culte si instructiune publica facuta cu óresicare ocaziune în camer'a deputatiloru si mai în urma din press'a periodica, că acelu domnu ministru are de scopu se astérna la dieta unu proiectu de lege, în puterea caruia dupa siese ani numerati dela promulgarea lezei, limb'a magiara se fia obiectu obligatoriu de invetiamentu în scólele elementarie si în cele superiori popularie, si acésta cu scopu, că asia se se dea ocaziune buna la toti cetatienii statului a'si apropiá limb'a magiara cá limba a statului. Asia dara scopulu acelu proiectu de lege este, că cunoscuti'a limbei magiare se se castige prin invetiarea ei în scólele elementarie ale poporului.

Nu avemu de observatu, daca cetatieniloru statului se va da pre catu se póte, ocaziune acomodata, că se invetie limb'a magiara cá limba a statului, de si necesitatea generale a ei nicidecumu nu e justificata, nici de actual'a lege a nationalitatiloru, respective de dreptulu asiguratu nationalitatiloru de a se folosí de limb'a propria, si preste totu nici de raporturile ethnographice ale patriei nóstre. Dara acestu proiectu de lege are de scopu a impune invetiarea limbei magiare, în mesuri cá acelea, despre care ori-cátu amu respecta intieptiunea guvernulu Maj. Vóstre, trebuie se ne spunemu convictiunea, ca acelea mesuri nicidecumu nu sunt apte de a duce la scopu.

În acésta privintia ne permitemu înainte de tóte a ne face prea umilit'a reflexiune, că legea instructiunei popularie iucarca asupra scóloru elementarie atâtea materii de cunoscutie necesarie classelor inferiori ale poporului, în câtu timpulu prescisu în lege pentru scolari, spre a le invetia pe tóte în limb'a loru materna, este ocupatu cu totul prin acelea, întru atâtea, câtu le lipsesce absolutu timpulu fisicu, în care se mai póta invetia inca si un'a alta limba cu totul necunoscuta, fia din carte, sau si numai pe cale practica, că se tacemu de lips'a talentelor pentru invetiarea de limbi.

Asia dara, daca cu tóte acestea, au de scopu, că în scólele elementarie ale comunelor bisericesci, în care limb'a magiara este necunoscuta, se se

invetie acésta cu resultatu ca acela, în câtu se o póta vorbí si scrie, atunci nu remane alta cale practica, de câtu cá obiectele de invetiamentu prevediute în lege si atâtu în viati'a practica, câtu si pentru cultivarea ulterioara absolutu necesarie, se fia sterse din planulu de invetiamentu, si sub totu decursulu aniloru de invetiatura se se propuna exclusivu numai limb'a magiara, de care în viati'a practica cei mai pucini voru avea trebuintia neconditionata; si apoi acea invetiarea a limbei magiare s'ar face asia, în câtu folosirea limbei materne si desvoltarea facultatiloru spirituali s'ar margini fórte.

Noi nu potemu presupune despre guvernulu Majestatiei Vóstre, că densulu ar avea de scopu a midiuocí invetiarea limbei magiare în modulu aratat acilea; din cauza că pe acésta cale scopulu educatiunei poporului ar fi sacrificatu la invetiarea fortiata a unei limbi, si apoi în cele din urma tóta acésta invetiatura de limba în scólele comunelor de alte nationalitati nu ar potea se aiba vreunu altu resultatu, de câtu că dóra scolarii nemagiari dupa încordare îndelungata, aru rupe ici colea câte ceva unguresce amestecat cu elemente de ale limbei proprie materne; dara din cultur'a ceruta în viati'a practica nici macaru cunoscutie elementarie nu si-ar potea castiga; éra dupace aru esi din scóla, curendu ar si uita acea limba magiara invetiata reu, cu sila mare, ceea se se si póte comproba cu exemple nenumerate, scóse din viati'a practica.

De alta parte, nu voim se tragemu la îndoiéla, că si în scólele elementarie se potu lua unele mesuri preparative pentru invetiarea limbei magiare, în nici-unu casu inse nu în proportiunea ce se vede respicata în proiectulu de lege, de care e vorb'a, ci numai proponendu cititulu, scrisulu si ceva exercitiu de limba. Atâtea s'a facutu si pâna acuma dupa potintia în scólele nóstre confessionali, în câtu adeca în scólele nóstre popularie întocmite mai bine, auctoritatile nóstre eclesiastice au luat si pâna acuma din indemnulu propriu, mesuri corespunditorie la scopulu acesta, pin urmare fóra presiune din afara si în mesura cá aceea, câtu invetiarea obiectelor absolutu necesarie se nu suferé nimicu.

Din alte punctu-de vedere sunt a se considera scólele confessionali superiori, si a nume scólele pedagogice, în care se potu lua mesuri mai întinse

Foisiór'a „Observatoriului“.

Femelele.

De Juliu Pederzani.

Traducere de: I. G. Baritiu.

(Urmare.)

Greci'a, care se aflá în posesiunea celei mai sublime arti; aceea de „a educá ómenii,“ avé o înalta stima facia cu femei'a.

Pentru o femeia sedusa, Troj'a este obsediata si nimicita.

Senofonte vorbesce către femei'a sa: „mi va fi o placere, déca tu, care esti mai perfecta cá mine, me vei priimi de sclavulu teu.“

La Homeru femei'a domnesce în casa, singura ea oferesce ospitalitatea si siede la vétra facia în facia cu barbatulu.

Si cine a nimicitu acésta Grecia frumoasa si splendida? Nu resbelele sale civili, nici sclavi'a, ci femei'a, care decadiuse si care caduise în pulberea celei mai adence desonori.

Venera din Fenici'a, alu carei cultu înfloriá în Cipru, Citer'a si Corintu. Femei astute devenira Sibilele tieriei, preotesele mincinosului oraculu din Delphi si Dodon'a.

Odinóra arbitriulu barbatulu strapungea budiele, nasulu, urechi'a femeiei si aterná o veriga de auru, simbolulu sclaviei, cá semnu, cá o puteá duce ori-unde voiesce. Femei'a aruncata în pulbere se svercolia cá unu sierpe si fermecá pre barbatu prin gratiele sale, prin ochiulu ei ce mintia amóre si prin vocea ei adulatória si astufeliu ilu trase si pre elu în abisulu unui amoru selbaticu si desnervatoru.

În Rom'a femei'a isi pastrá marimea si demnitatea sa, pana ce datinele si traditiunile au remasu pure si divine.

Femei'a, cá mam'a familiei (mater familias), soci'a cá veduv'a unui barbatu (univira) si virginea se bucurau de o adoratiune mare si profunda.

Rom'a concistá lumea. Afric'a, Asi'a si Greci'a jaceau la picioarele sale. Inse riulu demoralisatiunei si alu decadentiei curgeá din acele parti ale lumii subjugate spre Rom'a, 'si versá undele asupra santuariulu vietiei familiare si sórtea femeiei romane odata respectata, se scâmbia în cea mai deplorabile din lume.

Din léganu si pâna la momentu véti'a ei nu erá, decâtu unu lantiu de oprobriu, suferintie si umilire.

Romanulu 'i erá permis a se desparti de soci'a sa dupa placere.

Semproniu se desparti de soci'a sa, pentru că ea parasise odata casa singura.

Sulpiciu abandoná pre a sa, fiinduá au vediu'to într'o di fóra invetióre pe facia.

Catone o daruí pre a sa amicului seu Hortensiu, si Cicerone abandoná dela sine pre nobil'a Terentia, care sacrificase totu pentru eliberarea sa din esiliu. Elu fsi luá o femei'a avuta, pre care asemene a abandoná, dupace dotea ei fú consumata.

Juvenale eschiama: Cineva nu cauta femei'a pentru cá se traiésca cu dens'a, ci cauta o facia frumoasa, pentru de a se delectá.

Femei'a erá demisionata fóra nici o ceremonia. Unu servitoru alu casei 'i dicea în numele stapanului seu: „Du-te.“ Si acésta erá de ajunsu.

Dupa ce 'si sacrificase frumseti'a, juneti'a si totu ce avusese, unu capriciu o aruncá pre serman'a preste pragulu casei pe strada. Aveá se móra de fóme, séu se traiésca în desonóre. Consórtia tigrului în pester'a lui nu erá mai nefericita, cá femei'a în palaturile romane.

Fericirea lina si înfantatória a unei mame, femei'a romana nu au simtitu niciodata. Dupa nascere i se luá copilulu. Nu 'i mai erá permis a ilu imbraciosiá. Fóra barbatu, singura, cu capulu plecatu pribegia man'a abandonata pe stradele Romei, pe candu copiii ei treceau pe dinaintea ei în trasure aurite, fóra de a o cunosce.

Acésta erá sórtea femeiloru în anticitate.

Vedemu Rom'a, domnitóri'a lumii, vedemu Athen'a cetatea sapientiloru. Privimu la santuariiele Indiei, padurile de stejaru si circurile de piétra ale Druidiloru în Gal'i'a; templele persiane pe culmea muntiloru si pietrele de altariu ale Azteciloru mexicani. Monstrúosele mâne ale dieiloru loru erau implute cu ánime de copii. De asupr'a întregii anticitati planéza unu nuoru — nedescriptibile miseria, o umbra obscura — sórtea fóra nune a femeiloru.

Se strabatemu acele tieri, cari astadi se intindu sterpe si lipsite de cultura inaintea ochiloru nostri.

Vomu aflá femei'a în lantiurile sclaviei celei mai umilitórie.

Sub ochii Europei, în Turci'a, în Armeni'a, în Tartari'a, în Iapanu si Marocu, în Americ'a de Sudu, femei'a este numai unu obiectu, pre care cineva dupa capriciu o cumpera si o vinde.

În Circasi'a, în districtele Caucasului, unde traiescu cele mai frumoase femeie din lume, ele se cumpera pe séim'a seraiuriloru turcesci, pentru castelele aristocratiei russesci.

Armenele cu ochii negri, virgini alba ca marmorea din Mingreli'a, femei'a cu perulu de auru din Persi'a, gingasiele fiice de pe campiele medice sunt transportate cá unu „articulu“ la Bosforu si la Nev'a.

Gentilomulu russescu ascunde sub masc'a maniere-loru esterne si ale elegantie adesea pre barbarulu crudu, si este nu arareori unu tureu secretu.

Unu principe russescu invita pre amicii sei în castelulu seu. Pentru de a onorá pre óspetii sei, cari erau causiti, si ale face petrecania, tramise pre servitorii sei la colibele supusiloru sei. Ei rapira pre tóte virginile înflorinde si femeile frumoase mâritate si le adusera cu forti'a în castelu.

Acolo, acesti cani princiaru si parfumatu desonorara acele fiintie lipsite de orice midiuocu de aperare. Turbati prin acestu atentatu, barbatii, frati si parinti asal-tara castelulu în capu de nópte, omoríra pre principele si detera focu castelului.

pentru invetiarea succesiva a limbii magiare; dara si in acestu respectu zelulu auctoritatilor scolastice a le bisericeii noastre constitutionale ar cresce in casu candu ele aru putea lua mesuri corespunditorie la cerintele de cultura, numai pe temeiulu legilor existente, fora alta dispositiune legislativa, scutite de ori-ce presiune din afara, de buna voi'a lor.

In catu pentru planulu de a introduce limb'a magiara ca studiu obligatu in scolele elementare confessionali ne magiare, suntemu constrinsi a memorá in acésta representatiune prea umilita, pe langa susu atinsele pedece didactice neinvinse, inca si una impregiurare forte regretabile, care, in legatura cu respectivulu proiectu de lege, merita cea mai de aproape atentiune. Este adeca sciutu, ca in patri'a nostra opiniunea publica magiara, cunoscuta bine din viati'a practica, din pressa, ca si chiaru din diet'a tierei, pretinde necurmatu dispositiuni legislative si guberniali de acelea, care se pota duce la magiarisarea cetatieniloru ne magiari ai statului.

Acésta tendentia a natiunii magiare manifestata cu mare focu, a produsu multu mai de inainte ingrijare la credintiosii bisericeii noastre, atatu de jalusi pentru limb'a si nationalitatea lor; éra dupace biserica nostra de ritu orientale are caracteru national, indata la scirea esita despre proiectulu de lege, a carui analise o facemu, acea ingrijare au ajunsu la unu gradu asia de mare, in catu dupace 'si aducu aminte de tentativele analoge de inainte cu câteva dieci de ani, fiii bisericeii noastre se temu, ca acestu proiectu de lege va fi pe terenulu legislatiunii unu inceputu nou la tendentie, alu caroru scopu este realisarea desnacionalisarei cu ori-ce pretiu, si care in ulteriorulu decursu alu lucruriloru tinde a estermine cu incetulu limb'a nostra nationala din viati'a practica, din comunitatile noastre bisericesci si din bisericeloru noastre, unde pana acuma ne folosimu de ea intru tota libertatea.

In acésta prea umilita representatiune a nostra nu ne simtimu chiamati a ne demitte in discussiunea cestiunii, ca pana la ce mesura pote fi salutaria, sau tocma din contra, in detrimentulu interesselor patriei noastre, a lua magiarisarea de problema; dupace inse semena forte, ca acelu proiectu de lege i se atribue din mai multe parti scopulu acesta, ne tinemu de a nostra datorita patriotica a declará preste totu, pana unde pote se strabata cuventulu nostru ca: ce e dreptu, credintiosii bisericeii noastre n'au vreo antipathia cãtra limb'a magiara, ca inse densii tinu la limb'a si la caracterulu loru nationale cu asia taria, in catu ori-cum ar incerca cineva, este absoluta impossibilitate de a 'i spoliá de acéstea.

Daca proiectulu din cestiune n'ar avé in sine nici chiaru aparenti'a inclinarei spre magiarisare, de siguru inse in privinti'a eventualei executari s'ar urma o procedura, carea ar produce intre elementulu maghiaru si nemaghiaru in locu de concordia fratiesca atatu de necesaria, numai amaratiune reciprocã, din casu in casu o ar potiã, si in fine ar avea numai urmari periculose pentru interesele patriei comune. In privinti'a acésta dora va

Guvernulu rusescu, care pentru Grandii sei nu are pedepsa si nici ochi pentru atrocitatile lor, mace-lari pre acei barbati, cari 'si resbunara curagiosu violarea onorei casei si a familiei lor si aprinse satele lor.

Inaintea ochiloru nostri vedemu pre femeia anticitatii.

Palida si sdrobita de durere ca si o Hecuba. Ea semena cu o statua petrificata a durerii.

Atinsa de frigiditate reci ale mortii morali, privirile i sunt fiesate in pusti'a monotona a lumii.

Acésta femeia nemarginita in dorulu ei, are numai o crima, ce se cuprinde in cuvintele: „Noi amu cunoscutu amorea si amu crediutu in ea.“

Si cu strigarea de durere a celei mai sublime femei, care eschiamã ca mam'a Salvatorulu vedendu'lu in agonia, pote, si 'i este permis se planga si femeia anticitatii:

Ah! voi toti, cãti treceti de secolu pe acésta cale, priviti si spuneti, deca exista pe pamentu o durere, ce s'ar poté asemená, cu acea pre care trebuie se o suferiu eu!¹⁴

(Va urmã.)

Literariu.

Auctorulu acestei monografii, unulu din cei mai bravi membrii ai renumitei familii Brote si unulu din pilastrii comunei Resnari, dete prin acésta publicatiune instructiva unu exemplu prea demnu de imitatu la multime nenumarata de comune romanesci din patri'a nostra. Sute de comune, mai alesu din partea meridionale si apusena a Transilvaniei isi reducu vechimea lor cu documente istorice in mana, pe una miie si mai multi ani. Altii facu neincetatu apellu la drepturi istorice. Dn. Petru Brote invetia pe fruntasii comunelor, cum trebuie se scotia ei la lumina drepturulu lor istorice. — Libera comuna regésca Resnariu. Schitia storica compusa de Petru Brote. 1878.

fi de ajunsu a ne provoca in generalu la esperientiele, pre cari a le specifica acum, cu privire la seriositatea situatiunii, nu ne demitemu, cari insa fara indoiala dovedescu, ca in timpii din urma s'au facutu din partea organeloru administrative incercari peste marginile lezei, respective s'au aplicatu chiaru ordinatiuni obligatore in favorea limbii maghiare, si abusuri de acéstea se practisau cu tota pasiunea, mai virtosu din partea acelor organe administrative, cari stau in nemijlocita apropiere de poporu.

Daca cercetamu mai de aproape singuraticeloru dispositiuni ale proiectulu de lege, cu care suntemu siliti a ne ocupa in prea umilit'a nostra representatiune, ne oprimu la acelu punctu mai alesu, care in privinti'a invetiatoriloru aflatori in functiune dispune, ca acestia in decursu de siese ani se fia obligati intr'atata a'si insusi limb'a magiara, incatu se 'si pota justifica calificatiunea de a o propune „pre acea,“ prin depunerea unui esemenu, si numai pentru invetiatorii trecuti peste cincidieci de ani ai etatii face esceptiune, inse asia, ca in privinti'a casuriloru esceptionali, intielegendu-se intre acestia si invetiatorii confessionali, numai ministru de culte si instructiune publica se pota decide.

Abstragendu dela partea ultima a acestei dispositiuni, care taia dreptu in autonomi'a bisericeii noastre, peste totu se vede, ceea ce si de altmintrelea dupa a nostra parere caracterisau intregu proiectulu de lege, ca adeca acésta nu se pote executa; ca-ci se scie ca, pentru a nu ne provoca la alte scole confessionali, in provinci'a nostra metropolitana peste totu, si in specialu in acelea parti, unde limb'a magiara nu este in usu la poporu, o insemnata, ca se nu dicemu o preponderanta parte a invetiatoriloru in functiune, dupa impregiurari de pana acuma, sau nici decum, sau prea pucinu sciu limb'a magiara, asia in catu acestia cu atata mai pucinu sunt capabili de a propune limb'a magiara, cu catu ca precum se cunosce din cuventele acestui proiectu de lege, scopulu este, ca docenteloru se propuna limb'a magiara in aceeasi limb'a. La acésta se mai adauge inca si acea trista impregiurare, cumca invetiatorii peste totu platiti de catra seracele nostre comune bisericesci, au mai fara esceptiune unu salariu anuale in proportiune atatu de micu, in catu cu acela abia 'si potu implini lipsele de tote dilele, ci spre a'si sustinea cas'a sunt siliti a intrebuintia timpulu liberu pentru alte ocupatiuni de castigu.

Dela invetiatori, saraci, alu caroru numeru, din nefericire la noi este mare, nu se pote pofti, ca se'si ié timpulu de a mai invetia limb'a magiara, — ceea ce nici intre cele mai bune impregiurari nu se pote castiga numai prin diligentia privata a casa; — prin urmare purcediendu din acestu proiectu de lege, pentru ei n'ar remanea alta indereptu, decatu ca, daca n'au ajunsu alu cincidiecilea anu alu etatii, se fia scosi din postulu lor; dar apoi in asemenea casu nu vedemu cum s'ar puté indeplini loculu invetiatoriloru destituiti, prin altii capabili, pe candu este sciutu, ca asemeni capabili invetiatori abia sunt in numerulu cerutu, ear a improvisa invetiatori capabili e preste putintia, mai alesu pentru statiuni, unde nu este asigurata invetiatoriulu nici chiaru pana de tote dilele.

Inainte de a se fi facutu proiectulu de lege asupra instructiunii publice la anulu 1868, — ministru de atunci alu cultelor si instructiunii publice de pia memoria, pentru consultarea si discussiunea obiectulu din cestiune, a convocatu ancheta, in care a chiamatu experti si din partea tuturoru confessiuniloru, pe calea auctoritatiloru respective bisericesci. Ne pare forte reu, ca cu abatere dela procedur'a urmata atunci, in casulu presentu nu s'a datu ocaziune auctoritatiloru nostre bisericesci spre a'si da opiniunea asupra proiectulu de lege de o insemnata atatu de mare si ponderosa, care daca se intemplá, probabile, ca biserica nostra n'ar fi venitu in acea positiune neplacuta, ca sa fia silita a se intorce la prea inaltulu tron alu Maiestatii Tale cu ingrijirile ce provinu din acestu proiectu de lege, care dupa a nostra parere nu e oportunu.

Dupa ce nu ne potemu maguli cu speranti'a, ca amu poté impedeca primirea acestui proiectu de lege, a carui neoportunitate si neexecutabilitate o amu aratat-o mai susu, in casulu candu acela s'ar inainta la corpulu legislativu, ne tinemu de datoriã patriotica, ca pe langa esprimarea din nou a omagieloru nostre de supusi si de credintia nestramutata, se venimu la Maiestatea Ta cu acea prea umilita rogare, ca in interesulu culturai publice si alu liniscai interne a poporaloru se Te induri a denegá preainalt'a aprobare prealabila la acelu proiectu de lege.

Cari de altmintre recomandandu-ne biserica in preainalt'a gratia si ingrijire parintésca, de carea totu-deauna cu adenca multiamita s'a bucuratu, suntemu cu celu mai deplinu si profundu omagiu, Ai Maiestatii Tale.

Vien'a, la 12 Februaru 1879.

Credintiosi supusi

Corpulu episcopescu si deputatiunea consisto-riiloru eclesiastice ale bisericeii gr.-orientale romane din Ungari'a si Transilvani'a.

(Subscrisi: Mironu Romanulu arhiepiscopu si mitropolitu, episcopii si deputatiunea).

Cuventarea dlui dr. Hodosiu.

Escelenti'a Ta Presantite Dle arhiepiscopu si metropolitu! Venimu si cu acésta orasiune a Ve presentá omagiele nostre, si nu ne insielamu deca dicemu, omagiele a intregu clerulu si poporulu romanu, acum candu v'ati reintorsu din grav'a, marea si gloriós'a misiune, ce, intrunindu consimtiementulu tuturoru romaniloru, a-ti luat Escelenti'a Vostra a o indeplini.

Ve asiguramu Escelentia, ca toti romanii, cleru si poporu, (Senatus et populus romanus), cu unu tremuru, séu mai bine, cu o palpatatiune tremuratore a animei, intre grige si sperantia, dar cu incredere in sine, cu minte calma, si cu ratiunea de omeni consci de caus'a ce sustienu, v'a petrecutu in caletori'a din care astadi v'ati reintorsu. Ca-ci caus'a éra, si este a nostra a tuturoru, si Escelenti'a Vostra, dinpreuna cu ceialalti domni ai deputatiunii, si cu ceialalti prelati ai bisericeloru nostre romane, ati fostu vii'a espressiona a vointei clerulu romanu din imperiulu de sub sceptrulu imperatului, regelui si mare-principelui nostru.

Ne spune istori'a, si o scimu chiar noi, cei ce traimu anca astadi, o scimu din propri'a nostra esperientia si sciintia, ca de câte-ori s'au redicatu grave fortune, venturi vijelose, si procelle, acum aproape de 1800 ani, asupra natiunii si bisericeii nostre, toto-deauna in acele fatali incercari si amerintiari la esistenti'a nostra nationala si la conservarea religiunii nostre, romanii s'au sciutu tiené la inaltimea causei ce aperau, si pe care o apera pana astadi cu o intrepiditate ce nu se pote resturná.

Credemu, Escelentia, ca nu aci este loculu de a aretá in modu chronologicu, luptele Romaniloru pentru limb'a si biserica lor. O scimu, o simtimu, o urmamu, si o vomu urmá pana in indefinitu, si in urma vomu lasa-o ereditate celoru ce vinu in urm'a nostra, si cari sunt mai numerosi de catu noi, pana ce ei in fine voru fi cei fericiti a culege fructele satisfactorie ale acestei indefinite si continue lupte, ce de secolu intregi o purtam. O lupta acésta, care atatu de tradusa este in mintea, anim'a si sangele nostru, in catu nu dile, nici septemani, dar nici ani, nici secle intregi, ba nici-odata nu se va stirpi din gingasi'a, dar' totu-odata resolut'a, curagiós'a si energic'a natura conservatoriã de sine a poporulu romanu: si pana la invingere.

Escelentia, devis'a nostra a fostu, este si va fi: a ne conservá intacta limb'a si religiunea, natiunea si biserica nostra, in ori-ce impregiurari; a tiené tare la patri'a si la pamentulu nostru; a lasá liberu fia-carei natiuni din patria a urmá asemenea. Dar', cu voi'a nostra, nu vomu concede nici-odata a se infectá institutelu nostre nationali bisericesci si scolastice, cu beneficiuri (?) straine, cari numai ruinare ne aducu, si numai perirea ni-o prepara.

Escelentia, permitteti-ne in urma inca numai câteva cuvinte.

Ori-care ar' fi rezultatulu misiunii din care ve reintorceti, noi vomu dice, si dicemu: Aci suntemu, aci stamu.

Fi-va elu favorabilu pentru noi, pentru natiunea, biserica si patri'a nostra? Se pote, vomu raspunde, gratia bunetatiei si iubirei de dreptate a monarchulu nostru.

Nu va fi elu favorabilu? Nu vomu perde speranti'a. Vomu raspunde cu acelasiu refrenu: aici suntemu, aici stamu, ca stanc'a eterna a unui poporu, pusu aici de Dumnedieu.

Vomu merge pe calea civilizatiunii; vomu cultivá limb'a nostra; vomu propagá cultulu religiosu; vomu tiené susu si tare la patri'a si la pamentulu nostru; ne vomu pune pe lucru, ca elementulu romanu se prinda radecina in tote privintiele, de viétia publica, sociala, cultura, arte, industria, comerciulu si altele atatea. Se prinda, dicu, radecina, pe care se nu o pota sguđu nici procelele timpulu, nici eternitatea secoliloru. Prin acéstea, vomu dá imperatulu cele ce sunt ale imperatulu, lui Dumnedieu cele ce sunt ale lui Dumnedieu, si noue cele ce sunt ale nostre.

Se trati Escelentia la multi ani.

Responsulu Esc. Sale D-lui Mitropolitu.

Domniloru si fratiloru!

Onórea, care ni-o dati si in modulu acesta mie si deputatiunei consistoriale la reintorcerea noastră din caletori'a intreprinsa pe la Bud'a-Pest'a si Vien'a, nu o potu considerá altcum, decâtu numai ca o manifestare: că D-Vóstra aprobatii pasii, cari noi in cointielegere cu celelalte eparchii i-amu facutu in interesulu culturai poporului nostru si pentru pacea interna dintre diferitele popóra ale patriei.

Prin pasii ce i-amu facutu, ne-amu pusu Domniloru si fratiloru! dreptu stavila in calea unui torente puternicu, care se vedea a ne amenintiá unele din cele ce noi avemu mai scumpe: limb'a, cultur'a nationala, si in parte si autonomi'a bisericesca. Nu-mi potu dar ascunde simtiulu de multiamire, ce-lu amu pentru D-Vóstra, candu veniti a ne dá spriginu moralu la intreprinderile noastre, punendu-ve intru tóte alaturea cu noi.

De alta parte inse nu-mi potu suprime nici acea observare: că inpregiurarile intre cari ne aflamu, ni impun detorinti'a, ca in toti pasii nostri se fimu cu precumpenire inatura si cu posibil'a moderatiune. Deosebi pe langa credinti'a noastră omagiala către Maiestatea Sa prea gratiosulu nostru monarchu, se ni conservamu cu scumpetate atitudinea nostra loiala facia de legile tierii si adeveratulu patriotismu. Inarmati cu aceste, intreprinderile noastre ne voru duce la rezultate multiamitórie, si acésta o speramu cu atâtu mai vertosu, pentru-că prea inalt'a gratia si parintesc'a bunavointia esperiata si de astadata, ne póte numai intarí in bunele noastre sperantie, cari de feliu nu eschidu loialitatea si patriotismulu.

Multiamindu-ve dar pentru acésta onóre si adeverata spriginire morala, ve rogu Domniloru si fratiloru, se ve linisciti ingrigirile, punendu-ve tóta increderea in vigilanti'a si lucrarea ulterióra a archiereiloru si corporatiuniloru superióre bisericesci; si apoi ve rogu se ve intruniti cu mine in simtiemintele, cari me indémna si la acésta ocaziune a eschiamá: Se traiésca Maiestatea Sa regele nostru! Traiésca scump'a noastră patria! Prospereze maic'a noastră: natiunea, si biserica!

Serbatórea nationala

din 6-18 Februaru.

In Nr. precedentu s'a relatatu in diariulu acest'a despre maréti'a festivitate nationala serbata aici in marti'a trecuta. Déca astadi revenimu din nou asupra ei, o facemu in firm'a credinti'a, că nu numai in momentele presente, dar de astadi inainte, in eternu, Romanimea va trebui se 'si aduca cu mandria aminte de dens'a.

Ea este unu evenimentu alu istoriei.

Scriitoriulu, care va enará suferintiele si lacrimelile amare versate de poporulu romanu in cursu de aprópe dóue mii de ani, va reflecta si la evenimentulu acest'a.

Cum, se va intrebá elu, de unde provine, că unu poporu cu atât'a consciintia de sine, cu atât'a virtute, cu o frunte atatu de senina si deschisa, plinu de viétia si potere, — cum a potutu fi asupritu si incalecatu cu atâtea nedreptatiri?

Ce dicu, a vorbi despre o serbatóre, este identicu cu a responde la dieci de intrebári?

Da, stim, lectori, a vorbi despre festivitatea, carea amu avutu fericirea sau nefericirea, de a o serbá marti'a trecuta, este totu atât'a, că si candu ni-amu aminti intréga istori'a nationala!

Estu ntr' adeveru unu ce revoltatoriu, că astadi, in seclulu lumineloru, dedati a fi surprinsi cu atâtea minuni, astadi, candu vedemu, că asia usioru se derima imperatii nenaturali, radicandu-se altele pe ruinele lor, este revoltatoriu, dicu, candu audi si numai vorbindu-se de legi si dispusetiuni contrarie totoruru legiloru omenești si domnediesci, cum este in facta si proiectulu despre maghiarisarea scóleloru nemaghiare!

Intrebámu la rëndulu nostru pe frati maghiari, ce ar face densii, iuti de sange, cum sunt, candu de ex. le-aru impune alti limb'a loru asia cum vreau se ne octroeze ei pe cea maghiara? Si intrebámu in fine: Cugeta dd. maghiari, că este naturala supremati'a ddloru, cari numera 5 milioane, facia de cele-lalte nationalitati, 10 milioane la numeru? Déca nu este naturala, atunci cu mesuri terroristiche vréu ei se domnésca? Séu dóra professéza maxim'a: „forti'a priméza dreptulu?” In casulu acest'a ii avisámu la fabul'a: „Die Stufenleiter“ von Pfeffel.

* * *

Câteva dile dupa plecarea deputatiunei la Vien'a, se ivi idei'a că, la reintorcere, aceeași se fia primita cu óre-care solemnitate. Joi in 1/13 se si improvisá una consultatiune privata de vreo 42 barbati betrani si teneri, partea cea mai mare mireni, precum acésta se si intelege de sine. Idei'a este primita in unanimitate. Se alege unu comitetu de primire in persoanele dd. Hanni'a, presiedinte, Macellariu, Dr. Hodosiu, V. Romanu, adv. I. Popa, adv. Dr. Olariu, Dr. med. Moga, Popescu redactoru, cá secretariu, Baritiu tenerulu, Munteanu si Petrescu, cassieriu. Cu tóte aceste tempulu era fórtu scurtu; afóra de aceea terminulu sosirei deputatiunei nu se scia. Abia domineca aflaramu positivu, că deputatiunea va ajunge marti. Toti

dubitámu, ca in dóue dile seva poté face o primire demna de iubirii asteptati. O intemplanéasteptata inse ni-a facilitatu planulu preste mesura. Dumineca se serbá adeca o serenada oficiósa, precum se dice, pentru comitele supremu de aici, la care se presentara individii chiamati din tóte comunele de prin pregiuru. Acestia incunoscintiati de intentiunea noastră, promisera cu insufletire, că nu voru lipsi de la festivitate.

Intr'aceea sosese diu'a de serbatóre. Dupa órele 8 vedemii la gara pe presied. comitetulu cu câteva membrii asteptandu cu nerabdare si ingrigire adunarea publiculu. Era temere ca poporulu obositu de domineca si încátva impiedecatu prin plóia de luni nóptea spre marti, nu se va poté presentá asiá precum se doria. Dar ce se vedi? pâna la sosirea trenulu la órele 9 1/2, acurse atâtea multime de poporu din satele de prin pregiuru, in câtu spaciulu de la gara pâna prin strad'a cea destulu de lunga a Gusteritiei se asemená cu o mare undulatóre. Cu deosebire bine reprezentate au fostu comunele Salisce, Resinari si Boiti'a. N'au lipsitu iuse reprezentanti chiaru si din departarile cele mai mari. Semnu invederatu despre importanti'a si alipirea, ce nutresce si poporulu facia cu o cauza atátu de sánta. Cu acésta poporulu dete unu afrontu si desmintire aspra la tóte reutatiósele insinuári ale scriberiloru de la foile magiare, candu afirna că episcopii lucra singuri, fóra consensulu poporulu, candu tocma din contra, asta-data, cá si la alte câteva ocaziuni de 95 de ani încóce, poporulu a fostu acela, care a reclamatu si reclama neincetatu interventiunea archipastoriloru, consistórieloru, sínódeloru, congresseloru si a clerulu intregu, cá se 'si faca datori'a, se apere drepturile omenești consacrate si prin religiunea christiana, care comanda, cá pastorii se 'si puna chiaru si viati'a loru pentru ele.

Trenulu sosese. Deputatiunea este bineventata de capulu comitetulu prin cuvinte binestimite si la esire din edificiu garei a fostu intempinata cu „Se traiésca“ insufletite, din gurile a mii de asteptatori.

Totu cortegiulu se pune in miscare. In frunte mergea o trasura de gala cu arangierii (adv. Popa, adv. Olariu si Petrescu) la pieptu cu cocarde tricolore. Dupa acesti-a urmá banderulu imasantu, compus din preste trei sute feciori unulu cá unulu, cu mai multe stindarde nationale. Dupa banderulu venia trasur'a, in care se aflá Es. Sa Dlu Mitropolitu cu parintele archim. Popea, apoi deputatulu Cosma si unu sfru neumeratu de alte trasuri cu inteligentia. Convoiuulu percurse stradele principali, strad'a Gusteritiei, piati'a mica, piati'a mare, strad'a Cisanadii, strad'a Poplaci, pâna la resiedinti'a metropolitana in strad'a Macelariloru. Pretotindenea cortegiulu a fostu intempinat cu urarile cele mai simpatice. Era unu spectaclu din cele mai impunetóre. Tinut'a martiala si vesela a calaretiloru era admirata de miile de spectatori, cari acusera din intregu Sibiuulu. . .

La órele 11 o deputatiune grandiósa compusa din mai multe sute, poporu si inteligentia, pléca sub conducerea dlui G. Baritiu, si mai antaiu aducu omagiale de multiamita Ex. Sale par. Mitropolitu Mironu Romanulu, dupa aceea saluta in cuvente caldúrose pe deputatii Popea si Cosm'a. (Cuventulu tinutu de d. Baritiu speru, că ilu voru ceti stim. lectori câtu mai curendu).

Sér'a urméza conductulu de tortie. Precisu la órele defipte pléca din strad'a Cisanadii Nr. 7 grandiosulu conductu compus din aprópe 700 persoane, cea mai mare parte tierani de la sate. Aici este loculu se amintim, că cetatienii sassi au doveditu, potemu dice, o simpatia estraordinaria facia de manifestatiunea noastră. Societatea lucratoriloru (sassi) ni s'au oferitu si au participatu la conductu cu o suta de insi. Conductulu incungiuará piati'a mare, avendu in frunte doi din arangieri; intre acesti-a dn. P. Hódrea din Resinari, unulu din fruntasii comunei si totu odata omu frumosu si adeverata figura antica de legionariu athletu, dara si flamura tricolóre (drapellu) ce ducea, era din cele colosali. La mijlocu erá music'a cantandu marsiuri nationale. Candu ajunse conductulu in strad'a Macelariloru, finea inca nu esise din strad'a Cisanadii. Se parea, că tóta piati'a este unu oceanu de flacari.

In faci'a resiedintiei metropolitane tortierii se postéza in patru sfruri lungi, câte dóue de ambele parti ale stradei; Music'a intonéza o piesa nationala; oratorulu dr. Hodosiu tiene o cuventare classica si termina cu: „Se trairi Exellentia intru multi ani.“ La acésta, Ex. Sa parintele mitropolitu, cu vócea-i puternica si patrundíetóre, respunde in terminii cei mai bine simtiti si inchiia cu: Se traiésca Maiestatea Sa regele, traiésca patri'a noastră, traiésca natiunea si biserica!

La pronuntiarea numelui Maiestatii Sale, lumea adunata erupse in „se traiésca“ nefinite, ér music'a intonéza „imnulu poporalu“. Dupa aceste conductulu se intórce către locuinti'a par. arch. Popea si ii uréza unu intreitu „se traiésca“. Parintele archimandritu inca respunde in terminii caldúrosi, demni de sanctitatea causei, de importanti'a misiunei, de frumós'a positiune a sa in hierarchia si in anim'a natiunei.

Aceste terminate, conductulu, in ordine exemplara, pléca mai departe pe strad'a Cisanadii pâna la locuinti'a deputatulu Cosm'a, si repetiendu-i insufletite „se traiésca“, se intórce apoi pe piati'a casarmei, unde si depune tortiele, care se prefacu in o singura flacara mare, ce se inaltia spre ceriu cá rogatiunea credintiosiloru la dio'a invierei.

* * *

Asiá isi manifestéza poporulu romanu simtiemintele sale pentru causele sante nationale, asiá scie remunerá elu pe atletii cari se lupta pentru densulu!

Inchiiau cu cuvintele dlui Hodosiu: „Ori-care va fi rezultatulu acestui pasu, noi vomu dice si dicemu: „Aci suntemu, aci stámu!“

Petra Petrescu.

Chronic'a dilei.

Lectorii nostrii din afara voru fi ertatori, daca in dilele aceste spaciulu de care dispunemu, ilu ocupamu aprópe numai cu caus'a noastră cea de viatia, că-ci romanulu dice prea bine si frumosu: Mila'mi e de tóta lumea, de mine inse mi se rupe anim'a. Daca nu ne vomu vedea noi insi-ne de afacerile noastre, vecinii de siguru că nu ni le voru cauta. De alta parte, pentru inregistrarea evenimentelor din strainatate, ne mai remane timpu si noue, si lectoriloru. De altmentrea scirile cele mai noue si mai insemnate aru fi acestea:

Ungari'a. Dela 17 Febr. încóce in dieta curgu desbaterile asupra budgetulu. Lupt'a e totu cea cunoscuta, ferbinte, furiósa, desperata, că-ci dupa cumu demustrá opositiunea, deficitulu va fi érasu celu mai puciu 28 pâna in 30 de milióne, éra din veniturile tierii 1/2 cea mai mare, adeca vreo 128 milióne, se platesce numai in interesele (cametele) datoriloru. Dara aci nu sunt coprinse spelele de ocupatiune din Bosni'a. Unele diarie credu, că desbaterile budgetarie voru dura vreo 2 septemani, prin urmare vomu avea ocaziune de a reveni la ele.

Austri'a. Dupa dimissiuni repetite in cursu de unu anu intregu, in fine ministeriulu Auersperg se retrase cu totulu. Se facura incercari indelunge si in cordate de a compune unu altu ministeriu, prin alti barbati de statu si mai pe urma prin com. Taafe, gubernatorulu din Tirolu. A fostu preste putintia se induplece pe alti barbati cá se ocupe foteliurile ministeriali, pentru-că nimeni nu voiá se accepte situatiunea actuala produsa prin tractatulu de Berlinu si prin ocupatiunea Bosniei, compromissa fórtu prin starea finantiale, la care se adaoga necurmatele dissensiuni dintre Vien'a si B.-Pesta, precumu si destramarea maioritatiei din camer'a deputatiloru (senatulu imperiale). In fine se intemplá unu lucru mai multu decâtu curiosu, că adeca din vechiulu ministeriu esira numai doi insi, fostulu ministru presiedente principele Auersperg si dr. Unger, éra ceilalti remasera din nou, mai intrandu si c. Taafe langa densii cá ministru de interne. Nimeni nu póte se creda, că acestu ministeriu va merge bine cu acelu senatu imperiale. Atátu numai, că din periodulu legislativu ii lipsese inca numai unu anu, dupa care au se se faca alegeri noue. Se póte inse intempla prea usioru, cá se urmedie dissolverea lui mai inainte, si apoi se se ia ministeriu din nou'a maioritate.

Intre aceste, pentru noi romanii este prea interesantu a sci, că pre candu press'a magiara si magiaróna insulta si injura in termini de betivi pe mitropolitii, episcopii, cleruri, pe natiunea intrega romanésca pentru passulu loru recente, pre câtu intieptu, pe atâtea si de estrema necesitate, mai multe diarie mari din Vien'a si Prag'a dau clerulu superioru tóta dreptatea si felicitéda pe romani in cuvente caldúrose pentru curagiulu insocitu de prudentia, cu care infruntara atátu brutalitatea fanaticiloru, câtu si poltroneri'a renegatiloru, totodata 'i inbarbata cá se nu le pese nimicu de amerintiarile furióse, că de ex. ale unui colaboratoru dela „Hon.“ care avu obraznici'a se dica unui advocatu romanu: „Pâna ce nu vomu incepe a ve spendiura, pace de voi nu vomu avea.“ Se scie si responsulu advocatulu; elu indemná pe nebululu tiranuti, cá se ridice câtu mai curendu, furci câtu se póte mai multe, totu la distantia de câte 10 chilometrii, cá se fia de ajunsu.

Turci'a. In fine, dupa multe traganari, tractatulu de pace definitiva se inchiaie între Russi'a si Turci'a, si acuma trupele Rusiei au inceputu a desiarta teritoriulu remasu proprietate Turciei, ele inse remanu in asia numit'a Rumeli'a orientale si in Bulgari'a, pâna la terminulu pusu in tractatulu din Berlinu. Diferentiele dintre Pórt'a otomana si Montenegro s'au regulatu si a ocupatu fia-care parte fruntariile regulate totu la Berlinu.

Despre diferentiele escate între Romani'a si Russia mai alesu asupra fortificatiuniloru Arab-Tabia si Cara-Tabi'a (fortulu arabu si fortulu negru) noi avemu, aci in Sibiu, scirile cele mai contradicatórie: Că s'au inpacatu, ba nu s'au inpacatu; cá imperatulu Alesandru in cutare balu a infruntatu pe reprezentantele Romaniei generalu J. Ghica, ba nu l'a infruntatu, ci numai s'a uitatu la densulu muscalesce, pe sub sprincene, corbisii; cá romanii voru esi din Arab-Tabia, sub conditiune cá nici muscalii se nu intre in ea, pâna nu va decide Europ'a; ba nu, ci romanii voru remanea acolo.

Din Itali'a avemu dupa telegramele publicate in Bucuresci urmatóri'a scire despre misiunea dlui C. A. Rosetti.

Roma, 9 Februaru. — D. Rosetti, presiedintele Camerei deputatiloru din Romani'a, a avutu o audientia la Regele Humbert. Maiestatea Sa l'a priimitu cu o mare curtenire; 'i-a datu noua asigurare de interesulu ce Itali'a pórtá Romaniei si de simpatiele sale pentru densa.

D. Rosetti a esprimat Regelui, din partea sea, simpatiele Romaniei pentru Itali'a si 'i-a espusu legaturile ce unescu cele doue tieri.

D. Rosetti a conferitu cu mai multi ómeni politici. Elu avu pretutindenii o primire buna.

(„Rom.“ si „Press'a“).

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu“.

O voce dela Oltu. 3/15 Februaru 1879. Amaratunece ce domnesce între inteligentia si chiaru mass'a poporulu pentru noulu atentatu ce se încéca asupra scóleloru nostre confessionali, nu se pote descrie.

Nu mai e vorba de partida ori diferentia de confessione religiósa, fia-care anima romana bate si simte asemenea.

Amu vediutu inimici de principii politice si chiaru inimici personali, apropiandu-se pentru apararea causei comune nationale. Parol'a dilei este: „Se aparamu

in solidaritate cauză scolei și a bisericeii naționale, dispare dintre noi ori-ce spirit de partidă."

Semnu învederatu, ca romanulu își pretiucesc limb'a „mai pre susu de viaț'a sea" și este în stare a riscă totu pentru apararea ei — pre cale legale.

Opiniunea între poporu din aceste ținuturi rădica laudele celea mai bine meritate capiloru nostri bisericesci, că au luat inițiativ'a în o cauza ce ne amenință chiaru esistență naționale.

Cu micu cu mare suntu prea determinati a da arhieriloru nostri totu concursulu necesariu, că așa se le succeda a convinge pe Majestatea sa prea bunulu nostru domnitoriu: că romanulu ține susu și tare la limb'a și naționalitatea sa, și că nu va suferi odata cu capulu magiarisarea școliloru noastre confessionali, întretinute din sudorea poporului.

Dupa-ce vedemu că justiti'a, administratiunea și totulu până la cea din urma comuna este magiarisată, că limb'a noastră este eschisă cu totulu din viaț'a publico-administrativă; dupa-ce amu vedutu că nici legea de naționalități nu se observa din partea celoru, a caroru detoria aru fi a vighia pentru executarea ei: lumea pe aici au cadutu în ispită a nu mai crede nimicu, ci mai vertosu a se teme, că și în casulu presentu cu introducerea limbii magiare că studiu obligatu în școlile confessionali, nu este alta de asteptatu, decâtu ca o lege că aceta după cativa ani ad analogiam delaturandu-o că și pe altele „din mână liberă," se va introduce limb'a magiara că limba de propunere, invetiatorii nostrii delaturati, și restulu urmédia.

Asia, odata și bine poporulu și-a deschis ochii de tempuriu, și sperandu în Domnedieu supremulu nostru protectoru — rōga pe arhierii parintii nostri adevverati, a luă tōte măsurile, pentru apararea dreptei noastre cauze, că asia numele lor se fia în veci prea maritu.

Satmaru, 14 Febr. Venindu aici, aflaiu între alte sciri fatali, inca și aceta, că este pe aprōpe, că în biserica romanescă gr. catholica locale se se introduce tōte partile servitiului dumnediescu exclusiv în limb'a magiara. Indata apoi ni s'a pus în mână unu Nr. din diariulu „Szamos," în care se spune că s'a luat și protocolu în aceta cauza (De cătra ce auctoritate eclesiastică? Red.), care s'a submisu la S. Scaunu (la care? la Rom'a?), spre a se lua o decisiune în aceta cauză*). Numitul diariu se bucura fōrte de acestu succesu fatale și rusinatoriu pentru biserica gr. catholica, declarata de scaunulu Romei „naționale romanescă" prin bulle și alte acte de cea mai mare importanță. Dăra la succesulu acesta se lucra de câteva decimii de ani. În timpulu de facia protopopu romanesc în orasiulu Satmaru este renumitul Marcus, și se ține de diecerea Gherlei.

Alătura cu acestu casu amu datu și preste altulu diametralu oppusu. Se pare că ori cătu se fia de spăcitu romanismulu în partile acestea, totu proiectulu de lege, alu carui scopu finale este estermnarea limbiloru nemagiare și anume a limbii romanesci de pre teritoriulu Ungariei și alu Transilvaniei, a întieptu tocma și pe multi indiferenti până la osu; că-ci camu dela începutulu acestei luni au începutu a se înaintă proteste atātu lu episcopi'a dela Gherla, cătu și la consistoriulu dela Oradea mare. Ca specimine v'am decopiatu aci partea cea mai mare din testulu unui protestu înaintatu sub dat'a 12 Februaru nou 1879 cătra vicariulu și consistoriulu episcopiei gr. c. din Oradea.

„Noulu proiectu de lege scolasticu alu gubernulu nostru liberalu, intentatu contra fieruriloru confessiuni

*) Că unu nou documentu dintru una miie, că intru adeveru scopulu finale este estermnarea limbii romanesci chiaru și din bisericile noastre, din religiune, din tōte cartile bisericesci și introducerea exclusivă a limbii magiare, intocma precumu au prevediutu betranii nostrii înainte cu 37 și 40 de ani, reproducemu aci scirea din „Szamos" chiaru după testulu magiaru.

„A szatmári gör. kath. egyház" kebelében egy igen őrvendetes és figyelemre méltó mozgalom indult meg, melynek célja lenne keresztülvinni, hogy ezen egyházban az isteni tisztelt és szertartások magyar nyelven tartassanak. Hallomásunk szerint, az ezen ügyben készített jegyzőkönyv a szentszék ítélete és elhatározása alá már be is terjesztetett. Vajha meghallgattatnék e méltányos és hazafias szempontból is nem csekély fontosságú kérelem!

bisericesci ale patriei comune, pe noi romanii, carora biserica și cu școl'a ne este mână dulce, ne atinge în modu înfioratoriu. Asia resensulu și indignatiunea noastră contra violenței bisericeii și naționalității nu are margini.

Ilustre Domnule! Ci dacă și vermele țeritoriuu calcatu sub picioru se invertu, resistu, și se apără; — cu cătu mai vertosu poporulu asupra silnicu, are dreptu și datorință se protesteze contra asupritoriloru în atare cestiune vitale. Astfelu noi subsemnatii preoti diecesani din comitatulu Satmarului — care numera 150 mii locuitori gr. cath. romani — ve rogamu umilitu se fiți macaru și în persona interpretu grabnicu la înalțimea tronulu imperatescu-regale alu țipetelor noastre de durere, că Majestatea Sa Augusta se delature dela noi romanii pacharulu acesta de amaratiune, implutu de liberalii falsi.

De doue vécuri ne suna la urechi din înalțime: Fiți catholici, pentru că se scapăți de tirani'a calviniloru și se remaneti Romani ocrotiti sub sceptrulu Absburgiloru etc." (Urmédia subscrierile).

Dela Beiusiu 16 Februaru 1879 primimu pe langa alte sciri, și unu protestu înaintatu cătra V. Consistoriu diecesanu dela Oradea mare, în contra magiarisării școliloru romanesci și a estermnării limbii noastre din aceste țeri. Acelu actu suna:

„Venerabile Gubernu diecesanu! Subscriisii mireni și preoti gr. cath. din districtulu protopopescu alu Beiusiului, amu întielesu cu adenca consternatiune, că gubernulu țerei a preparatu unu proiectu de lege, spre a introduce limb'a magiara în tōte școlile poporali. De orecu realizarea acestui funestu proiectu nu numai ar' atacă caracterulu romanescu alu școliloru confessionale sustienute din sudorea poporului nostru, ci ar' impedece fōrte sensibilu și instructiunea poporului, ma aru submină linistea publică și bun'a stare a poporului din țiera.

De aceea cu tōta încrederea fiasca venimu a depune în antea veneratulu gubernu diecesanu, — caruia e concediuta conducerea școliloru — acea umilita rogare, că se bine-voiti a întreprinde toti pasii convențiosi până la tronulu Maiestatii sale augustulu nostru imperatu și rege apostolicu, că se se indure prea grătosu a delatura pericolulu ce ne amenință limb'a și naționalitatea, care pericolu se pōte estinde și chiaru asupra religiunii.

Venerabile gubernu diecesanu! Sperandu împlinirea justei nostre cereri, ne rogamu se fiți interpretele sentiementelor noastre de lealitate cătra înalțulu tronu, pre care ilu poteti asigură, că Romanii totdeauna suposi fideli, voiescu se esiste, se se cultive și se înainteze că romanii, pastrandu sincer'a iubire cătra poporale conlocuitorie.

Între altele repetiendu-ne rogarea, remanemu cu distinsa stima.

Beiusiu, 3 Februaru 1879.
Ai veneratulu gubernu diecesanu fii sufletesci.
(Urmédia subscrierile).

Dupa cum fu anuntiatu și în „Observatoriulu" Casin'a Romana de aci în 15 Februaru st. n a țienutu balu în favorulu bibliotecii sale. Petrecerea a reesitu fōrte bine, s'a infaciosiatu unu publicu frumosu, care afara de doue trei familie streine a fostu totu romanesci, între alte salturi s'au jucat dantiurile naționale Roman'a și Ardelean'a, era în pauza 13 tineri gimnastii în costume naționale au executatu joculu calusieriloru, batut'a și hor'a cu atat'a desteritate, încātu au seceratu cele mai viui aplause. Venitul a fostu înbucuratoriu.*)

Sciri diverse.

— (Carnevali'a) Incependu cu Vien'a și B.-Pest'a, unde coloniile romanesci și anume studentii nostrii au datu serate și baluri elegante și ceretate de o lume strălucită, avemu o multime de sciri despre asemenea petreceri, în care se resfrange o viață romanescă și spiritulu naționale, din mai multe localități transilvane și ungaro-banatiche; suntemu înse constrinsi

*) În corespondență dela Beiusiu din nrulu 9 este o erore trecută din pēna, și anume: porcii comperati de Nedeczky nu suntu 1000, ci numai a comperatu porci cu pretiu de 1000 fl., parecii'a cu 80 fl.; altmentre corespondență întreaga a fostu bine primită de a-i nostrii.

a lasa înregistrarea în grija foiloru nostre belletristice, cum este „Famili'a" din B.-Pesta și. a. Un'a totusi nu o vomu trece cu vederea, din Bucuresci.

— (Balu splendidu.) Vineri sēr'a, la 26 Ianuariu, a fostu unu splendidu balu la Domnulu și Dōmn'a Grig. C. Sutz. M. L. R. Domnulu și Dōmn'a au onoratu cu presentii'a M. L. acestu balu, precum și Altețiile Loru Principele și Principes'a de Waldeck et Pymont. Amabilitatea grătiosă, atātu de cunoscută, a stapaniloru casei, a contribuitu se faca, că acestu balu se remana memorabile.

S'a remarcatu, cu deosebire, salutarea grătiosă ce M. S. Dōmn'a a facutu la intrarea sa în salonu.

Este sciutu că modele se facu după cum sunt facute și femeile. Asia rochi'a colenta era în armonia cu frumseti'a clasica a Dōmnei de Talien. Mod'a creată în timpulu Imperatesei Eugenia facea se'i arate și mai multu frumseti'a sa spaniola, unită cu grăti'a franceza. Mod'a acestui anu de la noi pare a fi creată în adinsu pentru frumosele noastre dōmne, și dicemu frumose, pentru-că damele romane sunt citate printre cele de anteu frumseti ale Europei. Aceta fiindu constatatu, amu mai potea orecu se descriemu vre-o toaleta?! Ca se facemu aceta, ar trebui că se le descriemu pe tōte, și sarcin'a ar fi prea grea pentru pēn'a noastră.

Ne multiamimu a areta, ca la optu orecu deminēti'a, invitatii paraseau cu parere de reu salōnele d-lui Sutz, dar cu speranță că va mai fi o noua serata în aceste salōne, ce paru a fi conspiratu cu stapanii casei, pentru a atrage lumea și a o face se conserve multu timpu cele mai frumose suvenire. („Press'a").

— (Literariu.) Femei'a Romana diariu socialu, literariu și casnicu. Apare de optu ori pe luna. Directore și redactore: Maria Flechtenmacher; secretariu de redactiune: Paulu Scoreteanu. 28 Ianuariu 1879.

— Die neuste Nummer 6 der in Wien im XIII. Jahrgange erscheinenden politischen Wochenschrift „Der Osten" weist folgenden Inhalt auf: Ein Appell an den Monarchen gegen die Magyarisierung. — Ein Ministerium Taaffe. — Zur silbernen Hochzeit des österreichischen Kaiserpaars. — Die Pest in Russland. — Moltke über die Pest. — Inland. — Ausland. — Kleine Chronik. etc. etc. Der „Osten" sammt der illustrirten Unterhaltungsbeilage „Das Lesestübchen" kostet vierteljährig blos 1 fl. 50 kr.

— Unu Cuiu, de Nicu Ion Stefanescu. Pretiulu 10 cr.

Preturile cerealielor

și altoru obiecte de traiu au fostu la

21 Februaru în Sibiu:

Grâu, după calitate	1 hectolitru	fl. 5.20—6.—
Grâu, amestecat	1 „	4.30—4.90
Secara	1 „	3.60—4.—
Papsioiu	1 „	3.—
Ordiu	1 „	4.—
Ovesu	1 „	1.70—2.10
Cartofi	1 „	1.50
Mazare	1 „	5.—
Linte	1 „	10.—
Fasole	1 „	5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram	35.—
Untura (unsore topita)	50 „	27.50
Carne de vita	1 „	—40
Oua 10 de	1 „	—25

Cursuri de Bucuresci în Lei noi (franci).

20 Februaru.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1.100.— b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	103.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	98.— „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	92.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	83.— „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	96.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	177.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	28.87 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	83.50 „
Dacia, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. n. 8%	200.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	80.— „

Morburi de pieptu și plumani

de ori-ce natura se curēza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm pregatitu după prescrierea medicului, și se capeta de la **Frauz Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen.** Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu și pieptu, gripa, ragusiela, tusa și trōgna.** Multi comperatori marturisescu, ca numai suculu acestui-a au a-si multimi somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, că preservatiua pe **tempu neguros și aspru.**

În urm'a gustului fōrte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferu de plumani înse, o trebuintă; cantaretiloru și oratoriloru contra vocii închise s'au ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovēda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. **Gppolzer,** rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu foloseste cu celu mai bunu succesu în spitallu, precumu și la persōne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu și s'a prescriu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni și din străinatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu următoarele sciri recunoscutōre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani în tusa magarēsa în asia mesura, în cătu me temeam că nu cumu-va se se ineece; intru ace'a a slabitu cu totulu și a fostu atātu de debilu, în cătu abia stă pre petiōre. Atunci mi-s'a recomandat allopulu de plante de Schneeberg, și multiamitu acestui midilocu minnatu, îndata după întrebuintarea primei sticle a mai încetatu tusa, după a dou'a sticla caută bene afora copilulu, a venit la potere și de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu în cătēva zile, prein midiloculu acest'a, de o tusa mare și ragusiela.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede și miraculoasă a copiiloru mei și dorescu că acestu midilocu se devina cunoscutu și folositu în tōte partile prein omenimea suferindă.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cătu mai în graba inea 4 sticle dein renumitul D-tale Allopulu de plante, după folosirea alor 2 sticle afu că dorerea de pieptu și gutu, pe cumu și respiratiunea scurta se micșorēza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, în spărarea de a capatā doin celu mai prōspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tōta stim'a se subsēmua

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostraug, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fōrte usiratoriu pentru doreri de pieptu, astma, hectica, tusa, cataru, și este de recomandat în casuri de asteliu de bōle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar în Graz.

Onor. Dle! Folosindu în desiortu diferite midilōce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am ceratu și cu o buteliu de allopulu de plante Schneeberg anuntiatu de d-ta, care se pōte recomandă pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, după întrebuintarea celui d'antiau exemplariu amu sentitu usiorare, și după-ce am mai ceratu cu 2 sticle din aceta medicina uiaunata, sanetatea mi se restaură pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tōta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu!

(21) 32

Dupa-ce prin întrebuintarea allopulu d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea și de ragusiela imprunata cu aceea, de care suferisem septemani și totu odata în urmarea binefacutōloru rezultate ale acestui allopnu minnatu de plante ni-am recastigatu și vocea de mai nainte, me sentiu fōrte obligatu a' Ti multiamitu din tōta anim'a pentru aceta inventiune salutaria, cum și a recomanda aceta medicina probata, după a mea convictiune, la toti căti suferu de pieptu și mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Joanu Bauer.

docento.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu în Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla în Sibiu: Friedrich Thalmyer, comerciantu. Aradu: F. Tones & Comp. Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia: Juliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisior'a: J. B. Teutsch, comerciantu.